

Fagkritisk dag

Torsdag 5.mars var det Fagkritisk dag ved Universitetet i Bergen. I den forbindelse hadde fagutvalget for Geografi ved Samfunnsvitenskapelig fakultet et arrangement på Stein Rokkans hus. Tema for dagen var ”Klimaforskning og geografi”, og arrangementet varte fra 11.15 til ca. klokka 15.00.

Dagen ble startet med Martin Miles fra Bjerknessenteret. Hans innlegg var

”The Contribution of Geography to Natural Science and Interdisciplinary Climate Research”. Kort oppsummert mente Miles at geografers bidrag til klimaforskning har både fordeler og utfordringer. Ulempene ligger gjerne i at vi har for lite kunnskap om fysikk og matematikk. Fordelene er at vi fokuserer på det romlige og endring over tid, og geografers breddekunnskap gjør at vi har fordeler i en interdisiplinær setting, på temaer som kan være blant annet regionale og som dermed krysser disipliner og faglige grenser

Deretter holdt Halvor Dannevig fra CICERO et innlegg: ”Climate adaption research and geography”. Han fokuserte på den mer samfunnsrettede delen av klimaendringene ved å snakke om sårbarhet og tilpasning. Videre gikk Dannevig inn på tilpasning og sårbarhetsforskning ved CICERO, og hovedmålene for forskningen der. Disse kan oppsummeres slik:

- Prøve å forstå hvordan forandringer vi kan forutsi i klima påvirker og påvirkes av endringer i sosiale og naturlige forhold, og hvordan

slike interaksjoner skaper sårbarhet og tilpasning til klimaforandring.

- Søke i et komparativt perspektiv å generalisere om sårbarhet og tilpasning og utvikle overførbare relevant kunnskap.
- Finne faktorene som muliggjør eller begrenser effektiv involvering av kommunene i klimaforandringstilpasninger i Norge.

Det ble så servert lunsj i form av rundstykker, frukt, brus og kaffe. Etter litt mat og energipåfyll gikk vi løs på siste del av arrangementet som var en debatt med temaet: ”Klimaforskning og tilpasning til klimaendringer: Hva er geografis bidrag?”. Debattantene var Halvor Dannevig, Martin Miles, Peter Andersen (førsteamanuensis ved institutt for geografi) og Øyvind Lie (fra Bjerknessenteret). Debattleder var Kerstin Potthoff (førsteamanuensis ved institutt for geografi). Innleder til debatten var Erling Moxnes, professor i systemdynamikk.

I sin innledning til årets fagkritiske debatt satte Moxnes fokus på usikkerheten som følger klimaproblematikken og reiste spørsmål omkring føre-var prinsippet.

Usikkerheten som preger analyser av klimaendringer kan ofte føre til en ”skjer ikke over natta, så vent og se” holdning. Ved å benytte et glass som blir fylt med vann fra springen – med og uten trakt – som illustrasjon, viste Moxnes hvordan den konvensjonelle forståelsen av føre-var prinsippet ikke er holdbar i møte med klimaendringer. Det eksisterer treghet/forsinkelser i systemet og ved å fortsette som ”før” vil glasset omsider renne over. Hva er så føre-var nok? Hvor streng skal definisjonen være?

Debatten ble så satt i gang, og det som ble debattert var blant annet at geografi som disiplin spenner vidt, noe som trekkes fram som både en styrke og en svakhet. Både samfunns – og naturgeografien kan bidra til å øke forståelsen omkring klima og sette premisser for diskursen.

Imidlertid rådet det uenighet mellom debattantene om hvordan samfunns – og naturgeografien skal prate sammen og om det overhode er nødvendig? I det stor og det hele kan geografer utfylle mange rolle og på den måten bidra med mange små brikker i det store spillet. utfordringen ligger imidlertid i prosessen med å sette brikkene sammen, et ansvar som ofte ligger hos beslutningsmyndighetene.

I følge Dannevig er det å sette fokus på de sosiale prosessene og på hvordan mennesker forholder seg til sitt naturlige miljø et av geografens spesialområder. Han vektlegger at et viktig område for geografien fremover er å bidra til å definere hva klima er. Dannevig trekker fram naturgeografien og stadig bedre earth systems models – scenarioer (som forteller om framtidige endringsforhold) som en styrke ved geografi som disiplinen. Imidlertid kan ikke naturgeografiske målinger fortelle hele historien alene. Her fremhevet også Lie samfunnsgeografens rolle i å hjelpe naturvitenskapen å oversette klima til et språk som er meningsfylt for folk.

Klima og klimatilpasning innebærer komplekse prosesser hvor en holistisk tilnærming er nødvendig. En tendens er dessverre at tverrfaglig forskning blir sett ned på og lite støttet økonomisk. Det kan allikevel konkluderes med at en av geografers store styrker er evnen til å tenke tverrfaglig og knytte bitene sammen til en større helhetsforståelse.

Alt i alt er fagutvalget svært godt fornøyd med arrangementet, og vi takker alle bidragsytere for interessante innlegg og en interessant debatt. Vi har fått positive tilbakemeldinger fra deltakere på arrangementet, og ser frem til å arrangere fagkritisk dag 2010.

